

IFRS 9 un getirdiđi diđer bir yenilik: Hedge Rasyosu

2010 yılında yayınlanan Riskten Korunma Muhasebesi Taslak Metni'nden (Exposure Draft) bu yana, Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu (IASB), hedge etkinliğini maksimize etmek amacıyla 'matematik mühendisliği'nin önüne geçmek için 'hedge rasyosu' kavramını kullanmayı uygun görmüştür. Hedge rasyosu kısaca, riskten korunma kaleminin miktarı ile riskten koruma amacıyla kullanılan enstrümanın miktarının oranını ifade etmektedir. Bu oran, muhasebesel bir terim olmaktan öte, işletmenin risk yönetim stratejisinin bir parçası niteliğinde olmalıdır.

İşletmenin risk yönetim stratejisinin bir unsuru olarak belirlenen hedge rasyosu, aynı zamanda riskten korunma kalemi ile enstrümanın ortaya çıkaracağı muhasebesel sonuç ile de uyumlu olmalıdır. Diđer bir deyişle, hedge ilişkisinin muhasebesel (ve matematiksel) etkinliğini dikkate almayan bir hedge rasyosu, anlamlı bir risk yönetim stratejisi ifade etmeyecektir.

Diđer yandan, riskten korunma modeli kurulduktan sonraki dönemlerde riskten korunma kalemi ile riskten korunma aracının ortaya çıkardığı muhasebesel sonuçların birbirini dengeleme derecesi, mevcut durumda benimsemiş olan hedge rasyosundan daha farklı bir hedge rasyosunu ifade etmeye başlamış ise, mevcut hedge rasyosunun sözkonusu dengeleme derecesi maksimize edilecek şekilde yeniden düzenlenmesine de izin verilmiştir. Bu durum, IAS 39 da riskten korunma aracına her dokunulduğunda mevcut hedge ilişkisinin bozulması (de-designation) ve yeni bir hedge ilişkisi kurulmasının (re-designation) getirdiği muhasebesel sıkıntıları da ortadan kaldırmış ve bu sayede işletmelere büyük kolaylık sağlamıştır.

Hedge rasyosunun yeniden dengelenmesi en basit anlamıyla, bir hedge ilişkisi modeli kurulduktan sonra, söz konusu ilişkinin etkinliğinde değişiklik yaratan durumlara yanıt verilecek şekilde riskten korunma aracının ya da kaleminin miktarında düzeltme yapılmasıdır. Dolayısıyla söz konusu düzeltme, işletmenin hedge ilişkisinde kullanmakta olduğu riskten korunma kalemi ve aracı miktarlarında yapılacak değişikliği ifade etmektedir. Diđer yandan, bir hedge ilişkisine yönelik olarak herhangi bir risk yönetim amacı veya hedefinin değişmiş olması durumunda, hedge rasyosunun dengelenmesi yerine söz konusu hedge ilişkisinin bitirilmesi gerektiği açıktır.

Giriş paragrafımızda belirttiğimiz üzere ve IFRS 9 basis for conclusion kısmında IASB tarafından da açıkça dile getirildiği şekilde, hedge rasyosu kavramının uygulamaya konulmasındaki amaç; işletmelerin, hedge etkinliğini sağlamak amacıyla matematiksel optimizasyon çalışması yapmalarının önüne geçerek, hedge ilişkisinin işletmelerin risk yönetim stratejilerinin bir yansıması niteliğinde olmasını temin etmektir.

Diđer yandan, riskten korunma kalemi ve aracı üzerinde değişiklikler yapılmasına rağmen mevcut hedge ilişkisinin devam ettirilebilmesi, hemen hemen tüm çevrelerin çok uzun zamandır IASB den talep ettiği bir husus olmuştur. Bu nedenle, IFRS 9 ile birlikte hedge rasyosu nosyonunun uygulamaya konulması, hedge muhasebesinin daha geniş çevrelerce ve daha kolay uygulanabilir hale getirilmesini sağlamış ve işletmelerin kendi finansal risk yönetim stratejileri çerçevesinde almakta oldukları aksiyonların, finansal tablolarına daha doğru şekilde yansıtılması imkanı sunmuştur.